

Darwinvinken

Dankzij Andries Knevel en folderende creationisten uit Urk weet iedereen dat 2009 Darwinjaar is. Dit is onweerstaanbaar materiaal voor deze column. Darwins evolutietheorie gaat namelijk over veel meer dan alleen over ontstaan en evolutie van soorten. In de boekwinkels vinden we boeken over Darwinistisch menselijk gedrag: aangeboren gedrag waarvan we ons vaak niet eens bewust zijn, maar dat effectief is om te overleven. (Geïnteresseerd? Begin dan bij 'De Spermaoorlog' van Robin Baker.) Maar Darwinistische processen werken ook door in menselijk samenwerkingsgedrag. Wie er oog voor heeft ziet in organisaties gedrag dat even onbewust als effectief is. Dat gedrag is niet aangeboren maar geconditioneerd en evolueert soms terwijl je erbij staat. Continu krijgen mensen uit hun omgeving signalen over wat wordt gewaardeerd en wat niet. Grotendeels onbewust pikken we die signalen op en passen ons gedrag aan of we vertrekken. Jammer genoeg wordt dáárover weinig of niets opgeschreven. Daarom volgt hier een poging. In zijn wereldreis met de Beagle bezocht Darwin in 1835 de Galapagosarchipel: een groep afgelegen eilanden zonder roofdieren. Hij trof daar vinken aan, bekende vogels die zich op de geïsoleerde eilanden in 14 soorten hadden vertakt en onderling vooral verschilden in hun gespecialiseerde snavelvormen. Zo kennen we de grote cactusvink met kegelsnavel, de spitsnavelgrondvink, de spechtvink, enzovoort. Elke vinkensoort heeft een ietsepietsje anders gevormd snaveltje voor nét een ander besje, boontje of beestje. Darwinvinken zouden snel worden weggeconcurrereerd door andere vogels als de Galapagoseilanden niet 1000 kilometer uit de kust zouden liggen.

Galapagoseilanden vind je ook bij bedrijven, zeker bij organisaties met geld voor grote staven en veel voor buitenstaanders onbegrijpelijke ICT. Onlangs ben ik een situatie tegengekomen die wel heel extreem is. Een bedrijf heeft het testen van software en systemen uitbesteed. Desondanks houden ook diverse afdelingen van de organisatie zich met testen bezig, vermoedelijk omdat testen een *hi-tech* uitstraling heeft en tegelijk een risicooloze bezigheid is. Het is hier normaal dat er veel meer testers dan ontwerpers/ontwikkelaars aan een project werken. In de situatie waar ik mee te maken had was dat niet erg, omdat de vele testers alles dat complex was meden als de vogelgriep.

"Leven en laten leven" was ons niet erg Darwinistische motto. Pas werd ik echter aangesproken door een wanhopige collega die net had vergaderd over het opzetten van een OTAP-straat. Tijdens die vergadering bleek dat de 'O' van OTAP niet staat voor 'Ontwikkeling' maar voor 'Ontvangst'. De testgroep, of één

van de ondersoorten, wilde zelf een complete OTAP-omgeving voor de testfunctie. Mijn collega vroeg waar dan de 'T' in OTAP voor staat staat; "Test toch?" "Natuurlijk niet", was het antwoord, "Testen gebeurt in *alle* omgevingen!" Ik vroeg de collega om als een moderne Darwin alle soorten 'testvinken' op te schrijven die hij was tegengekomen. Hier is de tussenstand: er is een Installatie Verificatie Test (twee varianten), een Functionele Integratie Test, een Functionele Acceptatie Test, een Gebruikers Acceptatie Test, een Productie Acceptatie Test, een Data Integratie Test en een Keten Integratie Test. En dan komt nog een aantal afko's langs waarvan de ontwikkelaar de betekenis moet onderzoeken. De tests vallen weer uiteen in onder meer regressietests, systeemtests, blackbox- en whiteboxtests en natuurlijk stresstests. En natuurlijk is er voor ieder 'testbesje' een 'testvinkje', want specialismen moet je respecteren. Zo ontstaat door isolatie en overvloed een rijk ICT-ecosysteem. Het trieste is dat er natuurlijk behoefte is aan serieuze tests van software en systemen, maar met zoveel specialisatie verdwijnen ook allerlei basale vakvaardigheden. Dat de meeste testvinken eigenlijk weinig verstand hebben van ICT, werd duidelijk toen er opeens nogal veel vragen werden gesteld die met basale SQL kennis eenvoudig te beantwoorden waren. Bij navraag bleek de enige tester met die kennis te zijn vertrokken. Darwin zou erop wijzen dat de vogels op de Galapagoseilanden vaak een mooi verenkleed hebben maar niet meer kunnen vliegen. Waarom zouden ze ook? Kostbaar, op het oog mooi, maar compleet ineffectief. Noch kennis van ICT, noch van de materie. Niet beschermd door 1000 kilometer oceaan maar door ontbrekende productiviteitseisen en langlopende contracten. Dat soort toestanden komt voor, misschien zelden op deze schaal, maar wel bijna zeker in elk groot bedrijf en meer in de ICT dan daarbuiten. Goed management kan uitwassen als deze niet voorkomen maar wel binnen de perken houden. Daarvoor bestaan technieken als goed organisatie-ontwerp, normering, *benchmarks* en audits, maar uiteindelijk komt het erop neer dat de zaken simpel worden gehouden. Drie of vier soorten vinken is normaliter echt voldoende en dan heb ik het niet over testen maar over het geheel van systeemontwikkeling. Tenslotte houdt de analogie tussen Darwins vinken en mijn testers natuurlijk ergens op. Darwins vinken moeten worden beschermd en mijn testers moeten op zijn minst worden uitgedund. Of beide haalbaar is moet worden betwijfeld. Tenzij God ingrijpt natuurlijk.

René Veldwijk is partner bij FAA Partners.